

Uitvoeringsplan Gespecialiseerd Onderwijs 2026

GeSPeCiaLiSeeRD
oNDeRWijS

een programma van:

Vernijkt onderwijs.
Versterkt kansengelijkheid.

Uitvoeringsplan Gespecialiseerd Onderwijs

Inhoud

Inleiding	3
1. Droom.....	5
2. Perspectieven	7
3. Acties.....	11

Inleiding

“Creativiteit is onmisbaar voor mijn speciale dochter, Nina. Zij is een blij, vrolijk en sociaal meisje van dertien jaar met een licht verstandelijke beperking. Nina helpt graag mee met boodschappen doen en koken, weet waar alles ligt in de keuken en hoeveel melk er nodig is bij het maken van de lasagne. Als we aan het koken zijn, gaat de playlist van het Junior Songfestival aan. Nina neuriet op de maat en zingt op toonhoogte mee. Deze persoonlijke situatie heeft ertoe geleid dat ik binnen Méér Muziek in de Klas ben gaan richten op het gespecialiseerd onderwijs. We willen tenslotte álle kinderen van Nederland en het Caribisch deel van het Koninkrijk bereiken.”

Marjoke Korff de Gidts

Strategisch adviseur (gespecialiseerd) onderwijs

Méér Muziek in de Klas ging vanaf maart 2020 in gesprek met scholen, organisaties en docenten uit het speciaal onderwijs. Uit deze gesprekken ontstond anderhalf jaar later de werkgroep Speciaal Onderwijs met verschillende lokale en landelijke vertegenwoordigers¹. Met een bijdrage uit de MuziekMatch-regeling kon de werkgroep aan de slag met verschillende activiteiten, zoals:

- een landelijke nulmeting naar de huidige situatie van het muziekonderwijs in het speciaal onderwijs;
- netwerkbijeenkomsten voor vakleerkrachten binnen het gespecialiseerd onderwijs;
- het uitdelen van instrumentenpakketten op verschillende scholen om het muziekonderwijs te stimuleren;
- een verkenning naar de mogelijkheid om een documentaire te maken;
- het verzorgen van publicaties in vakbladen en het versturen van nieuwsbrieven;
- het delen van nieuwsberichten, good practices, onderzoek, lesmateriaal en achtergrondverhalen via de website van Méér Muziek in de Klas;
- het tekenen van het ‘Muziekakkoord Speciaal Onderwijs’ op 23

¹ Landelijk Kenniscentrum Cultuureducatie en Amateurkunst (LKCA), Sectorraad GO, onderwijsbestuur Aloysius, De Onderwijsspecialisten, ArtEZ Enschede, Cultuur Oost, Gigant, School Lyndensteyn, Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten en vakleerkrachten Vincent Lamers en Marianne Dom van 't Spijker

november 2022 in aanwezigheid van Koningin Máxima, erevoorzitter van stichting Méér Muziek in de Klas; een hoogtepunt!

Sinds mei 2023 richt Méér Muziek in de Klas zich op meer dan alleen muziek. Via het programma 'Meer kunst en cultuur in school en omgeving' werken we aan een gevarieerd, naschools, creatief aanbod om kinderen en jongeren uit alle lagen van de samenleving dezelfde kansen te bieden.

Uit verschillende internationale onderzoeken blijkt dat kunstonderwijs een van de belangrijkste factoren is in het creëren van gelijke kansen. Kinderen en tieners uit gezinnen met een lage sociaaleconomische status én jongeren die minder makkelijk leren door bijvoorbeeld dyslexie, profiteren het meest van kunstonderwijs op school. Culturele activiteiten tijdens een schooldag zijn veel meer dan een prettige onderbreking van het leren, ze zijn cruciaal voor leerlingen om sleutelvaardigheden te ontwikkelen voor later. De literatuurstudie *Hoopvol onderwijs, hoe kunst gelijke kansen schept* van onderzoeksjournalist Mark Mieras (gepubliceerd door Méér Muziek in de Klas), bevestigt dat kunstonderwijs een essentiële rol speelt in de ontwikkeling van basisvaardigheden van kinderen. Het creëert gelijke kansen voor iedereen, ongeacht waar en hoe je bent geboren. Méér Muziek in de Klas richt zich daarom op de rijke schooldag voor alle kinderen, ook kinderen in het gespecialiseerd onderwijs, dat naast het speciaal onderwijs ook het voortgezet speciaal onderwijs en het speciaal basisonderwijs omvat.

In dit uitvoeringsplan lees je wat Méér Muziek in de Klas, samen met het werkveld, in de komende vijf jaar voor het gespecialiseerd onderwijs wil bereiken. Op 14 mei 2025 gingen we samen met vertegenwoordigers uit de werkgroep, het onderwijs, vakopleidingen, culturele partijen en een ouder aan de slag met deze vragen. Op 8 juni 2026 is het uitvoeringsplan binnen het strategisch overleg kunst en cultuur in het gespecialiseerd onderwijs ge-update.

Met opmerkingen [BJ1]: 1. Waar moet deze zin precies.

Pagina 5: Zin toevoegen: Op 8 juni 2026 is het plan binnen het strategisch overleg kunst en cultuur in het gespecialiseerd onderwijs geupdate.

Met opmerkingen [MK1R2]: toegevoegd

1. Droom

Samen met vertegenwoordigers uit het werkveld is een droom geformuleerd voor de leerlingen in het gespecialiseerd onderwijs. Welke kansen moeten zij krijgen om de beste versie van zichzelf te worden op cultureel vlak? De vertegenwoordigers uit het werkveld schetste toekomstbeelden op verschillende niveaus.

1.1 Toekomst van de leerling

Leerlingen binnen het gespecialiseerd onderwijs, met al hun verschillende mogelijkheden en uitdagingen, zouden gelijkwaardige toegang tot kunst- en cultuuronderwijs moeten hebben. Kinderen moeten gezien worden en zich op en buiten school ook op het terrein van kunst en cultuur kunnen ontwikkelen. Wij, de professionals, moeten hun creatieve uitingen serieus nemen. Behalve op school kan dat bijvoorbeeld bij inclusieve culturele hotspots, waar kinderen en jongeren zich kunnen spiegelen aan rolmodellen met en zonder beperking. Zo krijgen zij de kans een rijker zelfbeeld te ontdekken. Een beeld dat door anderen gezien mag worden.

1.2 Toekomst van het onderwijs

Kunst en cultuur zijn belangrijk voor de persoonsvorming en burgerschap en zou daarom een integraal onderdeel van het gespecialiseerd onderwijs moeten worden. Dit vraagt om een breed gedragen visie van scholen.

De stap van binnen- naar buitenschoolse activiteiten is nu nog groot. Als culturele instellingen en aanbieders met elkaar en met het gespecialiseerd onderwijsactiviteiten ontwikkelen, kan de toegankelijkheid verbeteren.

Leerlingen hebben behoefte aan rolmodellen. Dat kunnen peers zijn, maar ook professionals. Vakdocenten kunnen dus ook rolmodellen zijn, maar zijn nu lang niet altijd goed uitgerust om leerlingen in het gespecialiseerd onderwijs tegemoet te treden.

In de toekomst wordt het onderwijs steeds inclusiever en zou zelfs het gespecialiseerd onderwijs in zijn huidige vorm kunnen verdwijnen. Je kunt nu al werken aan een inclusievere wereld door ontmoetingen tot stand te brengen tussen het gespecialiseerd onderwijs en het regulier onderwijs. Een mooi voorbeeld hiervan is het theaterproject van de Emiliusschool en de Harlekijn in Son en Breugel.²

1.3 Toekomst van de maatschappij

Het ideaalbeeld is dat we in de toekomst geen gesprek over kunst en cultuur voor leerlingen in het gespecialiseerd onderwijs en daarbuiten hoeven te voeren, maar dat kunst & cultuur een vanzelfsprekend onderdeel is binnen het onderwijs en de vrijetijdsbesteding én dat er een inclusieve benadering is van alle kinderen en jongeren op alle terreinen. Dat

² <https://www.meermuziekindeklas.nl/nieuws/binnenstebuiten-verbint-gespecialiseerd-en-regulier-onderwijs/>

we van een maatschappij die uitgaat van een *medical model of disability* overgaan naar een samenleving die het *social model of disability* omarmt. In het medical model wordt iemand met een beperking gezien als iemand met een probleem dat moet worden opgelost door (medische) behandelingen. In het social model is de maatschappij zo ingericht dat iedereen daar zonder barrières aan kan deelnemen. Een begrip dat hierbij aanhaakt is 'sociale basis'.

De sociale basis is het geheel van informele sociale verbanden (buurten, groepen, verenigingen, netwerken, gezinnen) van mensen, aangevuld en ondersteund vanuit de lokale overheid, organisaties, diensten en voorzieningen. Zij maken het mogelijk dat inwoners de mogelijkheden hebben om te participeren in sociale relaties op een manier die hun welzijn, capaciteiten en individueel potentieel verbetert. In de sociale basis gaat het om het versterken van eigenaarschap, zeggenschap en eigen regie van inwoners.

Afbeelding overgenomen van www.movisie.nl

1.4 Stip op de horizon

Als we paragrafen 1.1 t/m 1.3 samenvatten, kunnen we komen tot de volgende stip op de horizon:

Alle leerlingen in Nederland en het Caribisch deel van het Koninkrijk, met of zonder beperking, kunnen op een vanzelfsprekende manier, vanuit een gezonde sociale basis, participeren in inclusieve kunst- en cultuuractiviteiten zowel binnen als buiten school, zodat ze hun eigen mogelijkheden leren ontdekken. Ze worden daarbij bijgestaan door goed toegeruste professionals.

Dit toekomstbeeld vraagt om een nadere uitwerking en is iets van de lange adem. Op weg naar een inclusieve samenleving zullen we de nodige obstakels tegenkomen. Wat kunnen we op korte en langere termijn gaan aanpakken?

2. Perspectieven

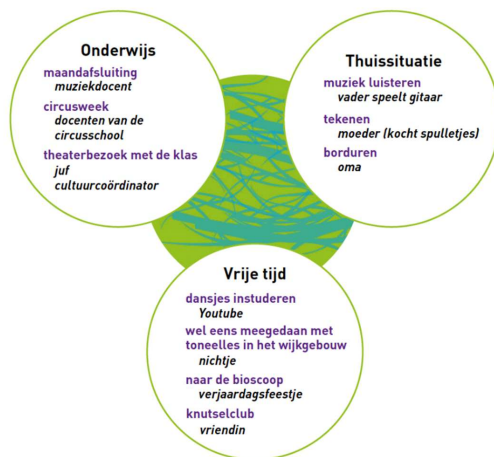
2.1 Leerecosysteem

Het onderzoek *Kunst en cultuur voor jou en mij* van het LKCA en het lectoraat Kunsteducatie van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten, bracht in kaart welke belemmeringen en kansen er zijn voor leerlingen met een beperking en hun deelname aan culturele activiteiten in de vrije tijd. Deze kansen en belemmeringen zijn beschreven vanuit het systeem rond het kind. De invulling van de vrijetijdsbesteding is afhankelijk van verschillende factoren: de thuissituatie, school, culturele instellingen, zorg en welzijn en het beleid.

Er is vaak een stapeling van factoren die ervoor zorgen dat kinderen met een beperking niet deelnemen aan culturele activiteiten:

- ouders zijn vaak overbelast;
- op school en in de zorg wordt niet vaak naar hobby's gevraagd;
- het vervoer is een probleem. Kinderen gaan vaak met georganiseerd vervoer naar school waardoor na schooltijd weinig gelegenheid is om op school te blijven;
- de afstand tussen thuis en de culturele instellingen is vaak groot (letterlijk en figuurlijk).

De kansen liggen met name bij de rijke, verrijkte of verlengde schooldag³. Daar zouden scholen en culturele instellingen goed kunnen samenwerken, zodat leerlingen meer zicht krijgen op hun culturele talenten.

Voorbeeld van een leer-ecosysteem overgenomen uit *Kunst en cultuur voor jou en mij*

Vanuit verschillende perspectieven kijken naar de uitdagingen en kansen voor leerlingen met een beperking. Hieronder lees je de belangrijkste uitkomsten.

³ <https://www.meermuziekindeklas.nl/activiteiten/flagshipbrochure/>

2.2 Thuisituatie

- Het culturele aanbod voor leerlingen met een beperking binnen de rijke schooldag, en met name in de vrijetijdsbesteding, is voor ouders vaak niet vindbaar. Dat zou via een culturele kaart zichtbaar gemaakt kunnen worden. De school zou hierbij via de interne cultuurcoördinator (ICC'er), kunnen adviseren.
- Vervoer kan een issue zijn, juist omdat ouders niet altijd om de hoek van school wonen en afhankelijk zijn van busvervoer. Ouders zouden kunnen samenwerken en waar mogelijk elkaars kinderen van school naar activiteiten en naar huis kunnen vervoeren.
- De plek waar kinderen elkaar ontmoeten ligt – veel meer dan bij leerlingen in het reguliere onderwijs – op school. De buitenschoolse opvang hoort daar ook bij en zou een grotere rol kunnen spelen binnen de rijke schooldag.
- Als je uitgaat van het *social model* en er een goede sociale basis is, kan iedereen meedoen met cultuuractiviteiten en hun talent ontwikkelen.

“Mijn kind wil ik sociaal aan laten sluiten. Nu hij steeds ouder wordt is dit een steeds grotere uitdaging.”

2.3 Onderwijs

- Het is belangrijk dat er op scholen draagvlak is bij personeel en directie voor cultuuronderwijs onder-, maar ook na schooltijd. Het helpt als het team de kracht van cultuuronderwijs regelmatig zelf ervaart.
- Een goed opgeleide en gefaciliteerde ICC'er (Intern Cultuur Coördinator) kan hierin een centrale rol spelen. Deze draagt de visie uit, organiseert op de leerlingen toegesneden activiteiten, heeft een relevant netwerk en weet, samen met de directie, de weg te vinden naar subsidies.
- Het aanbod van culturele instellingen kan in de rijke schooldag een plek binnen het gespecialiseerd onderwijs krijgen. Een goede samenwerking tussen school, buitenschoolse opvang en culturele instellingen is daarbij van groot belang en heeft een goed doordacht, onderliggend plan nodig.
- De rijke schooldag biedt ook kansen om culturele vrijetijdsbesteding te stimuleren. Aanvullend aanbod van de instellingen zou via school en buitenschoolse opvang vindbaar moeten zijn.
- Door samenwerking tussen verschillende scholen in het gespecialiseerd onderwijs kunnen activiteiten een grotere doelgroep krijgen en daardoor haalbaarder worden. Een schoolbestuur kan daarbij aanjager zijn en deze samenwerking in tijd en middelen kunnen faciliteren.
- Er kan ook gekeken worden naar regionale samenwerking, aangejaagd door ambassadeurs die partijen bij elkaar brengen die binnen de regio logisch met elkaar kunnen samenwerken.

- Scholen onderhouden een netwerk van goede vakdocenten die hun sporen in het gespecialiseerd onderwijs verdiend hebben of willen gaan verdienen. De school nodigt vakdocenten uit en organiseert in samenspraak activiteiten en voert deze onder gezamenlijke verantwoording uit. Scholen geven de vakdocenten de ruimte om te experimenteren.
- Om kinderen actief in aanraking te laten komen met kunstonderwijs zien we naast de specifiek bevoegde en opgeleide kunstvakdocent ook de groepsleerkracht die zich verdiept heeft in kunsteducatie (vakexpert) of de kunstenaar in de klas die begeleid wordt door de groepsleerkracht. Het is van belang dat zij allen gedreven zijn door passie voor de overdrachtelijkheid van kunst.

2.4 Culturele instellingen

- Een deel van de culturele instellingen en aanbieders zijn zich niet bewust van de grote waarde van cultuureducatie voor leerlingen in het gespecialiseerd onderwijs. Het belang van cultuureducatie voor deze leerlingen moet daarom zichtbaarder worden.
- Culturele instellingen moeten bekwame vakdocenten zoeken met een affiniteit voor het gespecialiseerd onderwijs. Vakdocenten moeten goed gefaciliteerd worden door de culturele instellingen om die passie om te zetten in adequaat handelen door middel van training, uitwisseling en goede randvoorwaarden.
- Binnen lokale of provinciale netwerken kunnen ontmoetingen tussen vakdocenten van verschillende instellingen en zzp'ers werkzaam in het gespecialiseerd onderwijs gefaciliteerd worden.
- Het aanbod van de instellingen kan diverser, zodat het aansluit bij alle leerlingen. Het aanbod is nu vaak te eenzijdig: vooral westers en gericht op leerlingen zonder beperking.
- Het culturele aanbod is vaak versnipperd. Zowel lokale als regionale samenwerking is belangrijk om de slagkracht te vergroten.
- Sportaanbieders hebben al een goede samenwerking met het gespecialiseerd onderwijs. Culturele instellingen kunnen daarbij aanhaken.

“Het was fijn om te merken dat ik en mijn kind met een beperking welkom waren tijdens een bezoek aan een museum.”

2.5 Kunstvakdocentopleidingen en pabo's

- Op een aantal plekken binnen de kunstvakdocentopleidingen, zoals op de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten, Conservatorium, Zuyd Hogeschool en ArtEZ Enschede, is er veel aandacht voor muziek in het gespecialiseerd onderwijs. Op heel veel plekken gebeurt dit echter nog te weinig of betreft het een keuzevak.

Met opmerkingen [MK2]: Vanuit het LOBO werd er een aantal nuances aangebracht in dit stuk (ik had dit geknipt en geplakt in de tekst van het MOA). Uiteindelijk werd dit de tekst waar Karin zich in leek te kunnen vinden:

'Gespecialiseerd onderwijs:

Op een aantal opleidingen Docent Muziek, zoals binnen het Conservatorium van Amsterdam, Zuyd Conservatorium en ArtEZ, is er veel aandacht voor muziek in het gespecialiseerd onderwijs (GO). Op veel andere plekken gebeurt dit echter nog weinig of betreft het een keuzevak. Ook op de pabo's is, in algemene zin, niet overal evenveel aandacht voor het speciaal onderwijs⁹, voor muziekonderwijs vanuit de pabo nog minder. Er is een aantal minoren gericht op het gespecialiseerd onderwijs op de pabo's. Hoeveel aandacht er binnen die minor is voor muziek, of om kunst en cultuur in brede zin, wordt nog onderzocht.

Om bij te dragen aan meer inclusiviteit in het muziekonderwijs, is het wenselijk dat studenten van de opleidingen Docent Muziek en (vak)specialisatie muziek van de pabo tijdens hun studie breder worden opgeleid. Een van de manieren om dit mogelijk te maken is om studenten stage in het GO te laten lopen om het te leren kennen, en hen kennis er ervaring mee te geven in pedagogische en didactische vaardigheden gericht op dit specifieke type onderwijs. Daarna kan eventueel een stap worden gemaakt in vakbekwaamheid voor het GO. . Welke competenties een voor het GO goed toegeruste professional nodig heeft op het gebied van muziekonderwijs, vraagt om een verdere uitwerking binnen de opleidingen Docent Muziek en de minoren/ post-initiele opleidingen van de pabo's . Ook de expertise op het gebied van pedagogisch en didactisch handelen binnen het GO kan worden uitgebreid binnen de opleidingen. Daarnaast is er ook behoefte aan meer lesmateriaal voor het GO en een goede ontsluiting daarvan.'

- De Marnix Academie (pabo) ontwikkelde in januari 2025 samen met de Hogeschool Utrecht de minor Gespecialiseerd onderwijs. Hoeveel aandacht er binnen de minor is voor kunst en cultuur wordt onderzocht.
- Om bij te dragen aan een inclusievere wereld is het wenselijk om studenten van de kunstvakdocentopleidingen en pabo tijdens hun studie breder op te leiden. De pabo's leiden startbekwame leerkrachten op. De vraag is in hoeverre binnen de opleiding, buiten eventuele minoren, er aandacht is voor GO. Een logische vervolgstap is het in kaart brengen van relevante minoren en het onderzoeken welke plek GO inneemt binnen het startbekwaam opleiden van groepsleerkrachten.
- Welke competenties een goed toegeruste professional nodig heeft, vraagt om een verdere uitwerking binnen de kunstvakdocentopleidingen en pabo's. Ook de expertise op het gebied van pedagogisch en didactisch handelen binnen het gespecialiseerd onderwijs kan worden uitgebreid binnen de opleidingen.
- Er ligt mogelijk een kans in discipline-overstijgend samenwerken waarin kunstvakdocentopleidingen vakken en gastdocenten aan studenten van verschillende opleidingen tegelijk aanbieden.
- Verkennen welke aandacht er binnen de kunstdocentenopleidingen is voor de andere disciplines in het gespecialiseerd onderwijs.

2.6 Beleidsmakers onderwijs en beleidsmakers cultuur op lokaal, provinciaal en landelijk niveau

- Beleidsmakers kom je weinig tegen op de werkvloer. Een verplichte ontmoeting van beleidsmakers met leerlingen uit verschillende vormen van het gespecialiseerd onderwijs geeft een beter beeld van de toegevoegde waarde van cultuureducatie.
- Omdat de beste aanpak regionaal of bovenregionaal is, gaat het niet alleen om gemeentelijke beleidsmakers, maar juist ook om regionale/provinciale bestuurders en landelijke ambtenaren.
- Culturele instellingen die een BIS-status (Culturele basisinfrastructuur) hebben, zouden conform de code Diversiteit & Inclusie activiteiten moeten ontplooiën die zich ook op het gespecialiseerd onderwijs richten.
- Landelijke fondsen zouden via hun subsidieregelingen nog meer projecten gericht op het gespecialiseerd onderwijs kunnen stimuleren.

3. Acties

3.1 Hoe dan?

In de vorige paragrafen noemden we vele aanbevelingen, op verschillende terreinen. Hoe zetten we die aanbevelingen nu om in concrete acties? Op welke termijn willen we wat gerealiseerd hebben? Wie gaat daarvoor zorgen?

Hieronder een overzicht van een aantal actiepunten die steeds refereren aan de perspectieven uit het vorige hoofdstuk.

3.2 Strategisch overleg Kunst en Cultuur in het GO

Wat	Hoe	Wie	Wanneer
Strategisch overleg kunst en cultuur in het gespecialiseerd onderwijs	Ontwikkelingen in het werkveld bespreken.	Voorzitter: Marjoke Korff de Gidts, Méér Muziek in de Klas	4x per jaar waarvan 1x fysiek
	Status vanuit de werkgroepen bespreken.	- Vincent Lamers, vakleerkracht - Marianne Dom van 't Spijker, vakleerkracht - Michel Hogenes, De Haagse Hogeschool - Joke Veenstra, Cultuur Oost - Marie-José Kommers, LKCA - Elisabeth Minnée, AXIA College vso, cultuurcoördinator - Contactpersoon uit het Caribisch gedeelte van het Koninkrijk	

3.3 Thuissituatie

Wat	Hoe	Wie	Wanneer
Vindbaar toegankelijk aanbod in kunst en cultuur in de omgeving van de	Inventariseren bij welke organisaties toegankelijk aanbod in kunst en cultuur in de omgeving van de school vindbaar is of georganiseerd wordt voor leerlingen met speciale behoeften.	Werkgroep: - Joke Veenstra, Cultuur Oost - Tjarda van Vught, Zimihc	- 1 november 2026: kennismaking met

school voor kinderen met speciale behoeften.	Artikel publiceren om culturele instellingen, het GO en ouders te inspireren: wat zijn de goede voorbeelden van organisaties die bezig zijn met toegankelijk aanbod in de omgeving van de school voor diegenen met speciale behoeften waarin ook de verbinding is gelegd met school?	- Marjoke Korff de Gidts, Méér Muziek in de Klas	interessante organisaties - 1 sep 2026: artikel publiceren
--	--	--	---

3.4 Onderwijs

Wat	Hoe	Wie	Wanneer
Faciliteren van op maat gemaakt leermateriaal over kunst en cultuur / vakintegratie om te gebruiken voor leerkrachten binnen het GO (meerjarig project).	In het GOpen project werkt de Sectorraad GO aan op maat gemaakt leermateriaal voor alle leerlingen in het gespecialiseerd onderwijs. Start meerjarig project waarin Méér Muziek in de Klas met het netwerk een bijdrage levert aan ontsluiting, (door)ontwikkeling en delen van open leermateriaal specifiek voor kunst & cultuuronderwijs in het GO vanuit de behoefte van het kind. De ambitie is om te starten met een docentontwikkelteam, waarin leraren als een professionele leergemeenschap open leermaterialen (door)ontwikkelen, testen, delen en verbinden aan de SLO-kerndoelen. Uitgangspunt zijn bestaande open leermaterialen gericht op kunst en cultuur die worden geïnventariseerd en beoordeeld op o.a. kwaliteit.	Uitvoerend coördinator; Méér Muziek in de Klas - Sectorraad GO - Impuls Open Leermateriaal - Expert vanuit Opleiding & Onderwijs, Méér Muziek in de Klas - Elisabeth Minnée, AXIA College vso, cultuurcoördinator - Vincent Lamers, Vincent Speciaal, vakleerkracht - Contactpersoon uit het Caribisch gedeelte van het Koninkrijk	- okt. 2026: kick-off - nov. 2026: vooronderzoek - jan. 2027: werving/selectie DOT - apr. 2027: inventarisatie - mei 2027: opdrachtomschrijving publiceren - mei 2-27/2028: vervolg uitvoering
Onderzoek naar cultuuronderwijs in GO uitbreiden naar alle kunstvakken.	Het GO-onderdeel laten zijn bij onderzoek cultuureducatie Edwin van Meerkerk, Radboud Universiteit Nijmegen. In de uitvoering scholen/netwerk van het GO betrekken. Ook in het Caribisch deel van het Koninkrijk.	- Joke Veenstra, Cultuur Oost, adviseur - Elisabeth Minnée, AXIA College vso, cultuurcoördinator	vervolg monitoren in 2026 - 2028
Kennisdelingsbijeenkomsten voor vakdocenten GO faciliteren.	De professionaliseringsdag van Gehrels muziekeducatie in november 2026 aanvullen met workshops gericht op het gespecialiseerd onderwijs.	- Vincent Lamers, Vincent Speciaal, vakleerkracht	Start organisatie in maart 2026

	Campagne aangepaste instrumenten in samenwerking met Stichting Leerorkest Nederland en Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten (AHK).	- Michel Hogenes, De Haagse Hogeschool - Marianne Dom van 't Spijker, vakleerkracht - Sarah Koolschijn, Plein C - Teamlid O&O, Méér Muziek in de Klas	Jaarlijks, in november
Kennis delen via website MMidK en vakbladen.	Landingspagina gespecialiseerd onderwijs publiceren. Input vanuit het netwerk GO.	Bart Juttmann, Méér Muziek in de Klas, communicatie-adviseur	Lancering januari 2026. 4x per jaar een update.
Nieuwsbrief GO versturen.	Met drie artikelen over praktijkvoorbeelden en/of onderzoek cultuureducatie per nieuwsbrief. Input vanuit het netwerk GO.	Bart Juttmann, Méér Muziek in de Klas, communicatie-adviseur	3x per jaar.

3.5 Culturele instellingen

Wat	Hoe	Wie	Wanneer
Bewustwording bij culturele instellingen vergroten en professionaliseringslag voor instellingen op het thema GO.	Verkennen of er langdurige samenwerkingsafspraken gemaakt kunnen worden met CmK-penvoerders, provinciale en grootstedelijke instellingen. Goede voorbeelden zichtbaar maken met een video en artikel en/of werkbezoek.	Facilitator LKCA SO netwerk: Marie-José Kommers Deelnemers netwerk: - Joke Veenstra Cultuur Oost - Sarah Koolschijn Plein C Regiocoördinator Méér Muziek in de Klas	Halfjaarlijks op LKCA netwerkdag

3.6 Kunstvakdocentopleidingen en pabo's

Wat	Hoe	Wie	Wanneer
De docent van nu moet niet alleen inclusie en diversiteit als begrip kennen, maar ook weten hoe te handelen binnen écht diverse leeromgevingen.	Dag voor de student organiseren in drie verschillende regio's waarin de studenten op werkbezoek gaan naar een school waar leerlingen zitten met speciale behoeften. Het spelen op aangepaste instrumenten in curriculum van vakopleidingen toevoegen en campagne starten voor de mogelijkheid om de instrumenten te lenen.	Team lid O&O Méér Muziek in de Klas In samenwerking met kunstvakdocentopleidingen en pabo's	voorjaar 2027
Bouwen aan een duurzaam netwerk binnen de kunstvakdocentopleidingen/dans-muziektherapie en pabo op het thema gespecialiseerd onderwijs.	GO als onderdeel van de werkgroepen opleidersakkoorden. GO als onderdeel van overkoepelend opleidersakkoord. Publicatie goede voorbeelden ook vanuit het Caribisch deel van het Koninkrijk. Organiseren of aansluiten bij bijeenkomsten/werkbezoeken waarin GO een onderdeel is voor de student en het netwerk. Vakinhoudelijk kennisdelen vanuit de verschillende opleidingen die GO onder de aandacht brengen. Onderzoeken of een minor/post-hbo ontwikkeld kan worden. De opleidingen aan laten sluiten bij de portefeuillegroep Rijke schooldag van de Sectorraad GO.	- Team lid Opleiding & Onderwijs, Méér Muziek in de Klas - Melissa Bremmer, AHK - Felix Havenith, Conservatorium, Zuyd Hogeschool hoofddocent muziek - Michel Hogenes, De Haagse Hogeschool - Contactpersoon Caribisch deel van het Koninkrijk - Docenten van kunstvakopleidingen beelden, theater, dans	Tijdens werkgroepen Muziek-opleidersakkoord vanaf 2026

	Lijst met opleidingen waarin GO een thema is updaten.		
Binnen het verbrede opleidersakkoord is er aandacht voor het gespecialiseerd onderwijs met een concrete uitvoeringsagenda	Beleving: Verhaal vertellen over de waarde, het kind, die centraal staat en de ontwikkeling belang dans, theater, muziek voor de leerlingen op het GO i.s.m. GetMoved	- Lenne Merbis, Méér Muziek in de Klas - Maaike Kempers, Méér Muziek in de Klas - Gwen Sengers, GetMoved Schouwburg Tilburg. - Susanne Driedijk, De Stilte - Martin Heeffer, Emiliusschool - BIS Jeugdgezelschappen - Marianne Dom van 't Spijker, vakdocent - Regiocoördinator Méér Muziek in de Klas	31 maart 2026 Brabant Mei/juni 2026 Najaar 2026
	Kennisdeling voor leerkrachten GO, vakdocenten, gezelschappen voor verduurzaming i.s.m. GetMoved		
	Ervaring: Faciliteren kleinschalige ervaringsbezoeken in Brabant - Zuid-Holland - Groningen - Limburg i.s.m. GetMoved		
Binnen het opleidersakkoord kunst en cultuur, waarin muziek, theater, dans en beeldend een onderdeel is, een uitvoeringsagenda voor het GO opgesteld.	Contact zoeken met opleidingen beeldende vorming.	- Team Onderwijs & Opleiding, Méér Muziek in de Klas - KVDO - VLS - VONKC - Gehrels Muziekeducatie	2026 en verder
	Langdurige samenwerkingsafspraken maken over het betrekken van het gespecialiseerd onderwijs binnen de netwerken: KVDO (Kunst Vak Docenten Opleidingen) / VLS (Vereniging Leraren Schoolmuziek) / VONKC (Vereniging Onderwijs Kunst en Cultuur)/ Gehrels muziekeducatie.		

3.7 Beleidsmakers

Wat	Hoe	Wie	Wanneer
Beleidsmakers meer bewust maken van de meerwaarde van cultuureducatie in het GO en hen activeren dat goed te faciliteren ook binnen het Caribisch deel van het Koninkrijk.	Good practices delen voor het creëren van draagvlak vanuit de stem van het kind/de jongere. In samenwerking met de lokale kartrekkers van Méér Muziek in de Klas kleinschalige werkbezoeken organiseren waar mogelijk de gedeputeerde, wethouders vanuit de VNG, mogelijk de Sectorraad GO, ministerie van OC&W en ministerie van VWS aansluiten.	- Nico Teunissen De Onderwijs-specialisten - Regiocoördinatoren Méér Muziek in de Klas	halfjaarlijks

3.8 Maatschappij

Wat	Hoe	Wie	Wanneer
Ontmoetingen organiseren waarbij mensen binnen, maar ook juist buiten de sociale basis van leerlingen de waarde van cultuur kunnen ervaren.	Vanuit het perspectief onderwijs – culturele instellingen en opleidingen kleinschalige lokale werkbezoeken organiseren.	Strategisch overleg Kunst en Cultuur in het GO	halfjaarlijks

